

## Gezegen Willi etkinlik dosyası

**Yaş Grubu:** 2. – 4. Sınıflar

**Süre:** Kitabın okunmasından sonra 2 ders saati

**Hedef:** Çocuklarla, *Gezegen Willi* kitabının okunup tartışılmasından hareketle genelde engelliler, özelde de Down Sendromu konusunda farkındalık oluşturmak. Down Sendromu hakkında bilgilenen, farklılıklar üzerinde düşünen, Willi ile empati kuran çocukların öğrendiklerinden de hareketle kendi kişisel deneyim ve tutumlarını sorgulama fırsatı bulmaları.

**Malzemeler:** Çocuk mevcudiyetine uygun sayıda *Gezegen Willi* kitabı, boya kalemleri.

**Yer:** Sınıf ya da kütüphane. Etkinlik aile ve ev ortamında da bir yetişkin eşliğinde uygulanabilir.

**Hazırlık:** Etkinlik dosyasındaki *çalışma sayfalarının ve bilgi sayfalarının* çocuk sayısınca çoğaltılması. Grup çalışmasına uygun bir oturma düzeninin oluşturulması.

**Uygulama:** Etkinlik üç aşamalıdır. Hazırlık aşamasında çocuklar kitabı okur. (Kitabın okunması ödev olarak verilebileceği gibi, metin sınıfça toplu halde de sesli ya da sessiz, tek oturumda ya da bölümlere ayrılarak okunabilir. Sesli okunacaksa okuyucu rolünü öğretmen üstlenebilir. Kitabın gönüllü çocuklar tarafından bölüm bölüm sınıfa okunması da bir seçenektir.)

Birinci ders saatinde, çocuklar kitap hakkındaki izlenimlerini ve nelerden etkilendiklerini paylaşır. Etkinlik öğretmeni onları kitabın yazarı, eserin yazılma süreci ve amacı hakkında bilgilendirir. Willi'nin yazarın gerçek oğlu olduğunu açıklayarak, çocuklara Willi ve Olivia'nın fotoğrafını (bkz. Bilgi Sayfaları) gösterir. Willi, Down Sendromlu. Etkinliğe katılanların ailesinde, çevresinde Willi gibi özel çocuklar var mı? Engelliler hakkında ne biliyorlar, ne düşünüyorlar? Down Sendromu ya da Trizomi 21 kavramlarını daha önce duymuşlar mı? Sohbeti sorularla yönlendiren etkinlik öğretmeni, Down Sendromunun açıklamasını yapar, yaşa uygun bilgiler verir. (Etkinlik Dosyası'nda yer alan **Bilgi Sayfalarından** yararlanılabilir, buradaki bilgiler çocukların düzeyine uygun olarak işlenebilir, geliştirilebilir.) İlk etkinlik saati farklılıklar, farklılıklara saygı ve birlikte yaşam hakkında sohbetle sona erer. İkinci etkinlik saatinde çocuklar grup çalışmasına uygun bir oturma düzenine geçer. İlk olarak, kitabın içeriğini hatırlatmayı amaçlayan **Willi Hakkında Öğrendiklerim** adlı çalışma sayfası dağıtılır. Her çocuk kendi formunu doldurur ancak sorular grup içinde tartışılabilir. Ardından sıra **İşaret Dili** adlı çalışma sayfalarına gelir. Çocuklar grup içinde ve görsellerden yararlanarak el işareti egzersizleri yapar. Karşılıklı olarak yaptıkları işaretlerinin anlamlarını çözmeye çalışırlar. Ardından her çocuk kişisel olarak ilgili çalışma sayfalarındaki soruları çözer. Etkinlik, **Willi Oyun Parkında** adlı çalışma sayfasının dağıtılması ve burada yer alan görselin önce grup içinde ardından sınıfça sorgulayıcı bir şekilde ele alınmasıyla devam eder. Sonunda öğretmen çocuklardan düşünme ve konuşma balonlarını ve **Willi ve Sen** bölümündeki soruyu bireysel olarak doldurmasını ister. Etkinlik, **Farklı olmak ve Willi'nin Gezegeni** adlı çalışma sayfasının çocuklara tamamlayıcı ev ödevi olarak verilmesiyle tamamlanır.

## ÇALIŞMA SAYFASI: Willi hakkında öğrendiklerim

Willi'nin onu çok seven bir ailesi var. Annesi bu kitabı yazdı. Peki, kız kardeşinin adı ne?

---

Herkesin hoşlanmadığı şeyler var. Willi'nin de öyle. Willi neleri sevmiyor?

---

---

Willi hayatı, ailesini ve hayvanları çok seviyor. En sevdiği hayvanı hatırlıyor musun?

---

Willi konuşamıyor. Bu yüzden ne istediğini anlatmak için bazen bağırarak zorunda kalıyor. Bağırmadığı zamanlarda ailesiyle ve çevresiyle nasıl anlaşılıyor?

---

Willi, annesiyle babası şarkı dinlemek istemediği zaman, nasıl müzik yapıyor?

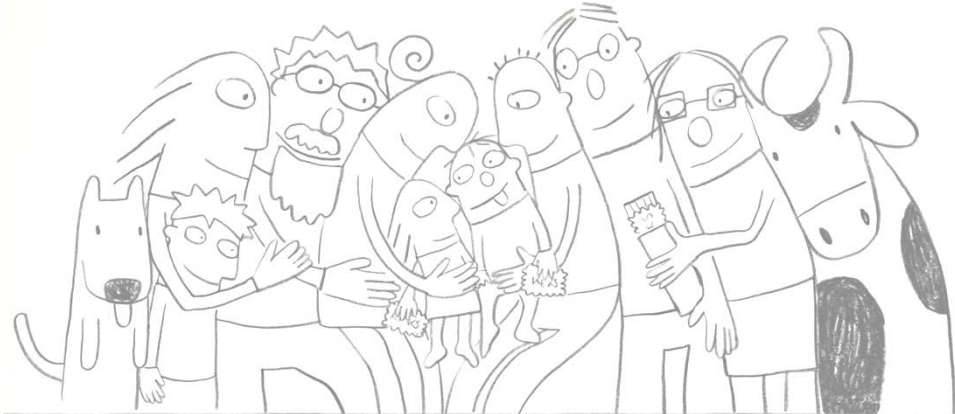
---

Willi neden dedesine çok düşkün?

---

Willi neye üzüldüğünü söyleyemiyor. Ama bazen annesi onun gezegenini özlediğini düşünüyor. Sence buna ne yol açıyor olabilir?

---

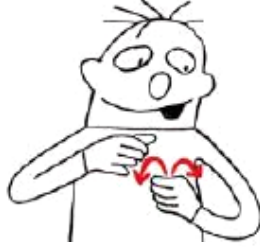


## Çalışma Sayfaları: İşaret Dili

Willi konuşmıyor. O kendini elleriyle ifade ediyor. Kitapta, kullandığı işaretlerden bazılarının resimli anlatımı var. Ama Willi, çok daha fazla işaret biliyor. Mesela:



**YEMEK**



**MUZ**



**YOĞURT**



**İÇMEK**



**ELMA**



**PEYNİR**



**SOSİS**

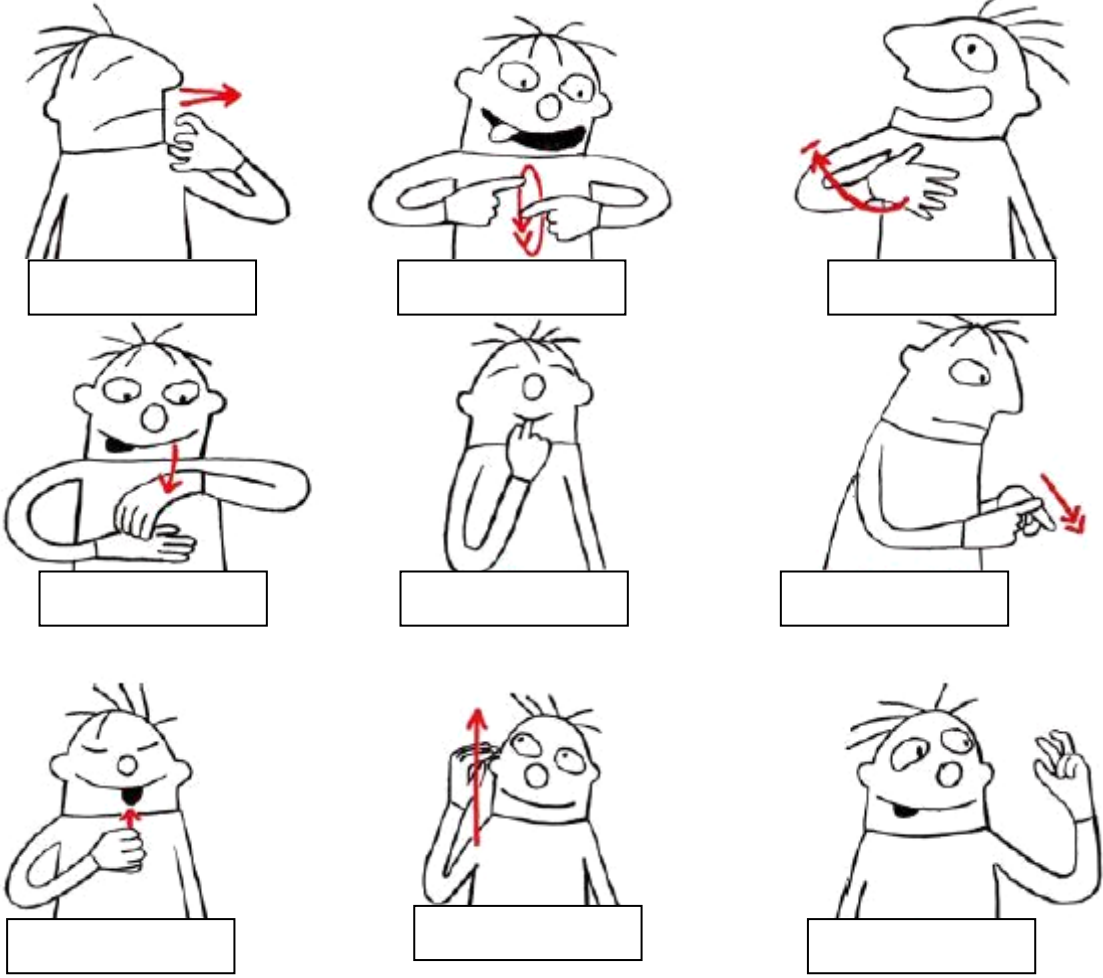


**EKMEK**

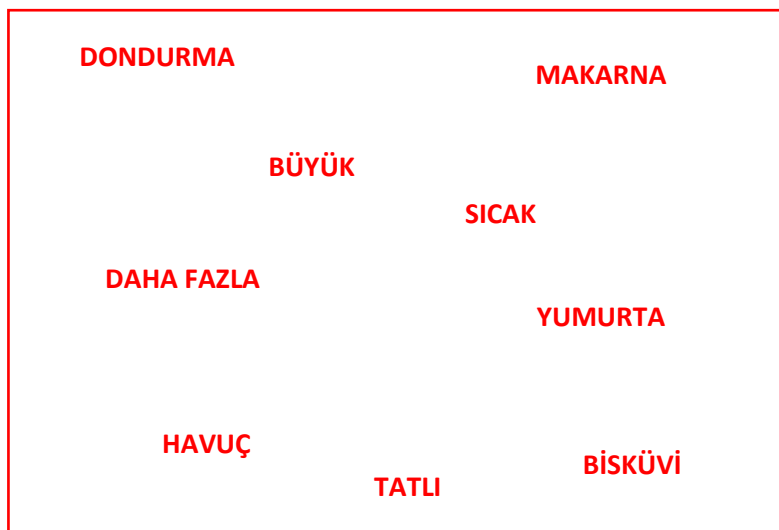


**BİCAK**

Fark ettin mi, Willi'nin kullandığı işaretlerin çoğu yemekle ilgili. Öyle ya, Willi yemek yemeyi çok seviyor. Peki, sen ellerinle anlaşıyor olsaydın, en sevdiğin üç yiyecek için hangi işaretleri kullanırdın? Aşağıya çiz ve altına yiyeceğin adını yaz.



Şimdi de tahmin et, bakalım. Willi, yukarıdaki işaretlerle ne anlatmak istiyor olabilir? İşaretlerin anlamlarını arkadaşlarınla tartışarak bulmaya çalış. Sana en uygun gelen anlamı resimlerin altına yaz. Kutucuktaki ipuçlarından da yararlanabilirsin.



\*Çözüm soldan sağa, yukardan aşağı, sırasıyla: SICAK, MAKARNA, DAHA FAZLA, BİSKÜVİ, TATLI, HAVUÇ, DONDURMA, BÜYÜK, YUMURTA.

## ÇALIŞMA SAYFASI: Willi oyun parkında



Willi'nin dili gevşek. Bu yüzden bazen ağzından dışarı sarkıyor. Bu da yanlış anlaşılmalara neden oluyor. Tıpkı, oyun parkındaki bu sahnedeki gibi. Resmi incele. Sence etraftakiler ne tür tepkiler veriyor? Peki ya Willi ve kız kardeşi Olivia'nın içinden geçenler? Arkadaşlarının da fikirlerini aldıktan sonra konuşma ve düşünme balonlarını istediğin gibi doldur.

### **Willi ve Sen**

Willi gerçekten var. Oyun parkında onunla ya da onun gibi Down Sendromlu bir çocukla tanıştığını hayal et. Birlikte ne yapmak, oynamak isterdin?

---

---

---

## ÇALIŞMA SAYFASI: Farklı olmak ve Willi'nin gezegeni

Çocuklar farklı farklı. Diğerlerinden daha şişman, daha büyük burunlu, daha kısa, daha sessiz, daha hareketli, daha zor öğrenen, daha geveze çocuklar var. Tıpkı kulakları duymayan, gözleri görmeyen, kendi başına yürüyemeyen çocuklar olduğu gibi. Willi'yse Down sendromlu. Farklı olmak dünyanın en doğal, en normal şeyi. Peki, senin farklılığın ne?

---

Willi'nin annesiyle babası, bazı davranışları onları zaman zaman zorlayıp yorsa da, oğullarını olduğu gibi seviyor. İnsanın olduğu gibi kabul edilmesi ne güzel. Senin, ailenin, öğretmenin ve arkadaşlarının olduğu gibi kabul etmelerini istediğin zor bir yanın var mı?

---

Willi bazen gezegenini özlüyor. Çünkü orada kimse ona tuhaf tuhaf bakmıyor ya da onu gördüğü zaman yüzünü çevirmiyor. Ne alay eden, ne de davranışlarını yanlış anlayan var. Orada yaşayanlar konuşmadan anlaşabiliyor. Willi gibi herkes kucaklaşmaktan ve müziğe bayılıyor. Ya sen? Willi'nin gezegeninde yaşasaydın, en çok neyden hoşlanırdın?

---



Willi kendini mutsuz hissettiği zaman, içinden roketine binip gezegenine gitmek geçiyor. En azından annesine öyle geliyor. Canının çok sıkın olduğu bir anda senin de bir rokete binip gitme olanağın olsaydı, nasıl bir gezegene iniş yapmak isterdin?

---

---

---

---

## **BİLGİ SAYFALARI: Down Sendromu**

### **Özel iki çocuk:**



Yanda gerçek hallerini gördüğün Willi ve Olivia çok özel iki kardeş. Sadece anneleri Birte Müller'in yazdığı *Gezegen Willi* adlı kitabın kahramanları oldukları için değil. Biri Down Sendromlu, diğeri normal sendromlu olmaları da onları özel kılmıyor. Aralarında harika bir kardeşlik ve dostluk ilişkisi var, işte Willi'yi ve Olivia kardeşlerini çok özel yapan tam da bu!

Elbette bunda Olivia'nın, Willi'yi en yakından tanıyan ve onun hakkında en çok şeyi bilen kişilerden bir olmasının da payı var. Peki sen, engelliler ve Down Sendromlu insanlar hakkında neler biliyorsun? Birlikte daha fazla bilgi

edinmeye, yeni şeyler öğrenmeye ne dersin?

### **Farklı olmak dünyanın en doğal şeyi**

Oyunu parkında ya da okulda etrafına bir bak! Çocuklar nasıl görünüyorlar? Haklısın, hepsi birbirinden farklı görünüyorlar. Tabii aralarında tesadüfen tek yumurtalı ikiz yoksa. Bir tek onların saçları, gözleri, ten renkleri benziyor tıpatıp. Biz diğer çocukların yüz hatları ve beden yapısı birbirinden değişik. Ama farklılıklar bununla kalmıyor. Kimimiz çok çabuk öğreniyor, kimimiz bazı şeyleri öğrenmek için biraz daha fazla süreye ihtiyaç duyuyor. Aramızda sportif olanlar olduğu gibi kitap okumayı tercih edenler de var. Bazı çocuklar çekingen, bazıları girişken. Hepimiz biriciğiz. Birlikte yaşamamız, arkadaşlık kurmamız için aynı olmamız gerekmiyor.

Gördüğün gibi, farklı olmak çok normal.

Down Sendromlu çocuklar da farklı görünebilirler. Belki kendilerini senden başka türlü ifade ediyorlardır. Willi konuşmıyor örneğin, ama sadece biraz daha yavaş ya da senin için zor anlaşılabilir şekilde konuşan Down Sendromlular da var. Çoğu öğrenmek için daha çok ve daha uzun süre çaba sarf etmek zorunda. Ama çoğu konuda bize çok da benziyorlar! Hepimiz komik şeylere güler, üzgün olduğumuzda ağlarız. Hepimiz bazen birbirimizle çatışır, bazen hatalar yaparız. Hepimiz arkadaşlarımızla eğlenmekten, oyun oynamaktan hoşlanıyoruz. Yeni şeyler öğrenmek ve kendimizi iyi hissetmek isteriz.

## Farklılıkların nedeni ne?

Bunu anlamak için kendi bedenimize çok yakından bakmamız gerekiyor. Bedeninin bir sürü minnacık hücreden oluştuğunu biliyor muydun? Hücreler o kadar küçük ki onları ancak bir mikroskopla görebilirsin.

Üstelik o minik hücrelerin içinde daha da minik parçacıklar var: Kromozonlar. Bedenimizin nasıl büyüyeceğini ve görüneceğini bu kromozonlar belirliyor. Saç rengin, boyun, çabuk öğrenip öğrenmemen kromozonlarına bağlı. Kromozonlar çift haldeler ve bu çiftlerden her hücrede 23 tane var. Evet, doğru hesap:  $23 + 23 = 46$ , yani hücre başına 46 kromozon!



## Down Sendromuna ne yol açıyor?

Down Sendromlu insanların fazladan bir kromozonu var. Bu sonradan oluşan bir farklılık değil. Down sendromlu çocuklar dünyaya, bedensel ve zihinsel gelişimlerinde birçok karışıklığa neden olan bu fazladan kromozonla geliyorlar.

Aşağıdaki iki hücreye dikkatle bak, sence hangisi Down Sendromlu bir insana ait?



Senin Down Sendromlu bir arkadaşın, tanıdığın var mı? Onlara dikkatle bakarsan, hepimiz kadar farklı göründüklerini fark edebilirsin.



Evet hepsi + 1 kromozona sahipler. Bu yüzden gelişimleri genellikle yaştlarından biraz daha yavaş ilerliyor. Enfeksiyonlara daha açık olmaları, bazı organlarının görevlerini yeterince iyi yerine

getirmemesi gibi kimi (tıp tarafından tedavi edilebilir) bedensel sorunlara da sahip olabilir içlerinden bazıları. Ancak herkes gibi onların da farklı farklı yetenekleri, ilgi alanları ve kişiden kişiye değişen zihinsel ve duygusal özellikleri var.



## Down Sendromu neden oluyor?

Dünyaya gelen (ortalama) 800 çocuktan biri Down Sendromlu. Bu sadece ülkemizde değil, bütün dünyada böyle. Down Sendromu, tüm milletlerde, tüm kültürlerde, zengin ve fakir ailelerde aynı oranda görülüyor. Neden olduğu hâlâ tam olarak bilinmemesine karşın Down Sendromu insanlık tarihi kadar eski. Yani geçmiş zamanlarda da hep vardı. Gördüğün gibi, birinin Down Sendromuyla doğması tamamıyla rastlantı ve kimsenin suçu değil!

## Down Sendromu hakkında bilmen ve unutmaman gerekenler

- Down Sendromu bir hastalık değil. Başkasına bulaşması olanaksız.
- Down Sendromu doğuştan gelen bir özellik.
- Bu sendromla doğanlar hayatlarına hep Down Sendromlu olarak devam ediyorlar.
- Down Sendromlu insanların her hücresinde fazladan bir kromozon var. Kromozonlar gözle görülemeyecek kadar küçük olsalar da nasıl göründüğümüzü, bedenimizin ve zihnimizin nasıl gelişeceğini belirleyen çok önemli fonksiyonlara sahipler.
- Henüz kimse, neden bazı insanların bu sendroma sahip olduğunu bilmiyor.
- Down Sendromlu çocuklardan çoğu başka çocukların yapabildiklerini yapabilirler. Ama bunları öğrenmek için daha uzun süreye ihtiyaçları var.
- Her Down Sendromlu çocuğun becerileri, ilgi alanları, görünüşü, yapabildikleri ya da yapamadıkları aynı değil. Onların da bizler gibi kişiye has yetenekleri, özellikleri, güçlü ve zayıf, hızlı ya da yavaş gelişen yanları var.
- Down Sendromlu çocuklar tıpkı diğer çocuklar gibi arkadaşlık kurmaya ve oynamaya bayılırlar.
- Down Sendromu acı vermez ama dışlanmak, ciddiye alınmamak, alay edilmek, görmezden gelinmek ya da küçümsenmek acı verir. Kısacası Down Sendromlu insanlara acı veren sendromları ya da fazladan sahip oldukları kromozon değil, çevrelerinin onlara gösterdikleri yanlış tepki ve tutumlardır.
- Down Sendromlu çocuklar faydalı olmaya, öğrenmeye ve yapabildikleri şeyi iyi yapmaya hevesli.
- Down Sendromlu insanlar sevgi dolular ve sevgilerini içlerinden geldiği gibi göstermekten hoşlanırlar.
- Her insanın sevmeye ihtiyacı ve saygı görmeye hakkı var. Down Sendromlular oldukları gibi kabul edilmek ve oldukları gibi sevmek istiyorlar.



Yanda çocukları Willi ve Olivia ile gördüğün Birte Müller, **Gezegen Willi** adlı kitabı bunların bilinmesini çok önemseyen ve çocuklara hayatın içinden çalgın, eğlenceli hikâyeler anlatmayı sevdiği için yazmış.